

Kulturní týdeník, vyšlo v říjnu 2005

Text: Petr Potužník

ŽÁNROVÉ MUTACE Z FINSKA

Na počátku byl dobrý nápad, který se zrodil v hlavě lídra a zároveň zpěváka a basisty Kärtsyho Hatakky. Podle příjmení slavného finského spisovatele Miky Waltariho pojmenoval skupinu, jež se stala nejznámějším finským hudebním exportem. Za bezmála dvacet let existence si Waltari získali mnoho příznivců, jejich hudba je originální a těžko zařaditelná, jste-li však zastánci přesného označení, výraz crossover je zřejmě nejvýstižnější. V Česku si Waltari získali velkou oblibu i díky pravidelnému koncertování, a pokud jste je ještě nikdy na vlastní oči nespatriili, máte možnost již v listopadu, kdy 25. hrají v Brně, 26. v Praze a o den později v Karlových Varech.

Zatímco věčný rival, sousední Švédsko, se mohl v minulosti chlubit úspěšnou skupinou ABBA či popmetalovými Europe, Finsko nemělo světu co nabídnout. Samozřejmě, vyjma svých skvělých lidových písní, v té době však tzv. world music nedosahovala takového vrcholu jako v druhé polovině 90. let. A právě Waltari se jako první finská kapela dostali v roce 1994 do světového éteru i prodejních hitparád. Jejich nahrávky do dnešní doby vyšly v Evropě, Asii, Austrálii i Americe a koncerty zhlédli fanoušci po celém světě. Waltari tak otevřeli cestu pro nastupující generaci finských mainstreamových kapel, jako HIM, The Rasmus apod.

Vznik Waltari se datuje do roku 1986, když se v Helsinkách přetrafovali z The Draculas, kde společně hrála nerozlučná dvojice Hatakka a kytarista Jariot Lehtinen, doplněná o bubeníka Saleho. Během prvních čtyř let však neměli zrovna na růžích ustláno, prošli si změnami v sestavě, přišel nový bubeník Janne a trio přibralo dalšího kytaristu Samiho Yli-Sirniö. Debutová nahrávka, dvanáctipalcový vinyl Mut Hei, pochází z téhož roku, v němž byla kapela založena; na jeho pokračování si však museli počkat další tři roky. Tím byl vinylový singl Roskia/Avfall, následovaný o rok později prvním EP. Oficiální prvotinou je však dlouhohrající počín Monk Punk z roku 1991, dnes nesehnatelná raritka, která vzbudila slušný ohlas a skupině otevřela dveře k nahrávacímu kontraktu.

Velký třesk

A právě u společnosti Roadrunner Records vzniklo přelomové album Torcha!, na kterém se bez jakýchkoliv skrupulí dokázaly s patřičným nadhledem křížit všemožné hudební styly (odtud crossover). Prestižní německý hudební časopis Metal Hammer ho zvolil deskou měsíce a skupina měla možnost si poprvé zahrát na větších letních evropských festivalech. První pořádné turné je čekalo napřesrok, klubové Carry The Torch je opět zaválo do tuzemska: pamětníci si jistě vzpomenou na první, dnes již legendární pražské vystoupení v klubu U zoufalců o dva roky dříve, kde se pod tlakem atmosféry potily i zdi. Turné propagovalo vydání kompilace Pala Leipää, v současnosti opět těžko sehnatelnou záležitost. Březen 1994 přinesl další průlom, třetí studiové album So Fine! okamžitě po vydání slavilo zasloužený komerční úspěch. Fakt, že si tato deska našla přívržence jak mezi punkery, tak fandy metalu i alternativní hudby, svědčilo o nadžánrovém originálním stylu, který se dá těžko zaškatulkovat, a hudba kapely se pak posluchačům jeví příjemně nevyzpytatelně. Což bylo potvrzeno v následujícím roce opusem Big Bang, v němž se do přímočarých, nekompromisních písní navíc poprvé ozýval Hatakkův rapující projev. Big Bang se stal soustem pro gurmány, rozvinuté nápady z alba Torcha! překonaly veškerá očekávání, vždyť kde jinde se dalo najít tolik odnoží tvrdé muziky pohromadě? Klasický metal ve Follow Me

Inside, trashová Jänkhä, tehdy módní grunge v On My Ice nebo grindcoreová Let's Get Crucified. A aby toho nebylo málo, jsou zde zřetelné stopy vlivu tzv. speedmetalů i funku.

Symfonie v hlubokém „C“

Neúnavný Kärtsy Hatakka měl však v hlavě projekt, který ohromil i ty, kteří ještě nepřestoupili na víru, a dnes je řazen mezi nejdůležitější alba minulé dekády. Mimořádný počín Yeah! Yeah! Die! Die! Death Metal Symphony in Deep C se nesmazatelně zapsal do dějin hudby spojením temného death metalu, rapu, techna a vážné hudby, okořeněným andělským operním projevem zpěvačky Eevy-Kaariny Vilke a jejího chroptícího antipoda Tomi Koivusaariho. To, co se může jevit jako zcela nespojitelné, se v rukou Hatakky a dirigenta Avanti! Symphony Orchestra Riku Niemiho stalo originálním dílem, které se snaží napodobit mnoho současných umělců. Byl to velmi odvážný krok, začlenit do symfonického orchestru vedle operního zpěvu deathmetalový chropot i těžkotonážní kytary, které zcela rozbíjely dokonalé motivy minisympfonií. Bohužel náklady na živé provedení byly tak obrovské, že se uskutečnilo jen pár koncertů. V té době došlo ke střídání na postu druhého kytaristy, kdy Samiho nahradil Roope, který okamžitě vyrazil na společné turné s německými Die Krupps.

Na konci následujícího roku už byla skupina opět v pracovním nasazení, ke spolupráci na novém produktu Space Avenue si pozvala ostříleného producenta Rhyse Fulbera, známého spolupracovníka elektronicko-industriálních souborů Nine Inch Nails nebo Ministry. Bylo logické, že Waltari opět změnil svou tvář, do nabroušených kytar se vloudily sampley a velké množství kláves, skupina se začala zabývat i moderními tanečními směry a získala si další přívržence. Na nahrávání se podílelo v té době již slavné finské violoncelové kvarteto Apocalyptica, které svými temnými smyčci umocnilo zážitek z poslechu alba. V červnu 1997 se Waltari opět dostali do Česka coby předkapela Kiss a na sklonku roku poprvé koncertovali v New Yorku, kde si zahráli i ve slavném klubu CBGB. Následující retrospektivní album Decade k oslavě desetiletého výročí obsahovalo i čtyři nové skladby a bylo podpořeno velkou koncertní šňůrou. Hned po jejím skončení se kapela odebrala do studia nahrávat Radium Round, jež se na veřejnosti objevilo v říjnu 1999. Avšak jako by zmizela síla uvnitř kapely – tento počín bez přílišných nápadů řadím mezi nejslabší desky, které Waltari vypustili do světa. Možná to bylo způsobeno i tím, že Hatakka už pomalu začal pracovat na své další ambiciózní kompozici Evangelicum, kde se metal opět setkal s klasickou hudbou, upeštrěn navíc o účast baletního souboru. Bohužel, ačkoliv se od počátku uvažovalo o pořízení záznamu na DVD, kvůli nedostatečné zvukové kvalitě k tomu nikdy nedošlo.

Odběr krve

Než nastal čtyřletý tvůrčí klid, stačilo se ještě objevit nedocenené album Channel Nordica s podtitulem Ethno Meets Metal, kde byla zachycena spolupráce se skupinou Angelit. V pauze navíc Hatakka složil hudbu k počítačové hře Max Payne, která se s třemi miliony prodaných výtisků stala jednou z nejprodávanějších her a vysloužila si nominaci na několik prestižních cen. Nečinnost ukončili Waltari vinylovým EP Back To Persepolis, které však vyšlo pouze ve Finsku. V roce 2002 došlo k další personální změně, když se bubeník Janne začlenil do skupiny Sinergy a jeho místo obsadil Mika Järveläinen. Dlouhé čekání na novinku však přineslo rozpaky. Rare Species bylo přece jenom silnějším albem než Radium Round, ale přesvědčit nedokázalo – mix elektroniky a tvrdé muziky, který měl úspěch na Space Avenue, už zněl omšele a mnozí, včetně mne, začali kapelu odepisovat.

Než začala práce na novince Blood Sample, stačil si Kärtsy převzít cenu Game Audio Network Guild za ústřední skladbu PC hry Max Payne II a letos v létě se konečně na trhu objevilo první DVD Rare Species Alive, kde vedle koncertu najdeme mnoho lákavých bonusů

v podobě klipů nebo ukázek ze starých vystoupení. Může nás těšit, že i pražský koncert Na Julisce (1997) zde má své zastoupení.

Aktuální album Blood Sample nám představuje staré dobré Waltari, odkazy na heavy metal, neopunk, klasický rock, novoromantický pop, grindcore i latinu – vše perfektně dotažené a přitom nepřelácané. Ideová stránka textů je také závažnější než na předchozích albech, navíc se zabývá i vztahem těchto světoběžníků k rodnému Finsku. A přestože se do některých písní občas vloudí křečovitá snaha o naprostou dokonalost, toto CD patří mezi nejzdařilejší alba, která skupina natočila, a tudíž můžeme zůstat plni očekávání, čím nás výrobci výbušných žánrových směsí překvapí příště. Vzhledem k tomu, že je sponzorují České aerolinie, nebude zřejmě trvat dlouho, než finští progresivisté opět prostoupí tuzemská koncertní pódia svou živelnou energií.